

Державна підтримка молодіжних стартапів в агропромисловому комплексі: господарсько-правові аспекти

Кацан Анастасія,

здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: у роботі досліджено роль агропромислового комплексу України в умовах сучасних викликів та проаналізовано механізми державного регулювання інноваційної діяльності. Окрему увагу приділено інституційним, фінансовим і правовим інструментам підтримки, а також проблемам залучення малих і середніх підприємств до інноваційних процесів. Обґрунтовано необхідність удосконалення господарсько-правових механізмів підтримки молодіжних стартапів в АПК.

Ключові слова: технології, політика, господарство, регулювання, інновації.

Агропромисловий комплекс України посідає стратегічне місце в структурі національної економіки, оскільки забезпечує продовольчу безпеку держави, формує значну частину валютних надходжень та створює робочі місця для населення. Незважаючи на складні умови останніх років, зумовлені воєнними діями, економічною нестабільністю та трансформаціями світових аграрних ринків, галузь зберігає спроможність до адаптації, впроваджує сучасні технології та поступово модернізується.

Інноваційна екосистема агропромислового комплексу являє собою комплекс інституцій, технологічних рішень, організаційних форм і соціально-економічних зв'язків, що забезпечують створення, впровадження та комерціалізацію новітніх розробок у сфері сільського господарства. До її структури входять державні органи регулювання, зокрема Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство цифрової трансформації України, Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, а також наукові й освітні установи - аграрні університети, дослідницькі центри та інноваційні лабораторії.

Важливою складовою екосистеми виступає приватний сектор, що охоплює аграрні підприємства, фермерські господарства, кооперативи, венчурні фонди та AgTech-стартапи. Значну роль відіграють цифрові платформи й інформаційні технології, зокрема системи блокчейн для управління ланцюгами постачання, інструменти точного землеробства, рішення на основі штучного інтелекту для прогнозування врожайності. Фінансове забезпечення інновацій здійснюється через банківське кредитування, державні грантові програми та міжнародні інвестиційні механізми.

Інституціоналізація формування інноваційної екосистеми АПК полягає у створенні та закріпленні нормативно-правових, організаційних і фінансових механізмів, що регулюють взаємодію всіх учасників інноваційного процесу та забезпечують його стабільний і результативний розвиток [1, с. 112-113].

Напрями державного регулювання інноваційної діяльності та механізми їх реалізації охоплюють комплекс взаємопов'язаних інструментів правового, фінансового, фіскального та організаційного характеру.

Нормативне регулювання здійснюється через застосування економіко-правових методів, що базуються на положеннях Конституції України, профільних законів, підзаконних актів, внутрішньовідомчих рішень та адміністративних розпоряджень. Такий підхід забезпечує правову визначеність, стабільність та передбачуваність інноваційної політики держави.

Пряма фінансова підтримка передбачає виділення коштів державного бюджету на створення та розвиток наукоємних виробництв і технологій. Вона реалізується через конкурсне фінансування науково-дослідних програм і центрів, централізоване надання грантів і стипендій провідним науковим установам та вченим, а також шляхом повної чи часткової компенсації банківських кредитів, залучених для впровадження технологічних змін.

Заохочувальні фіскально-податкові режими спрямовані на формування сприятливого економічного середовища для інновацій. Вони включають надання грантів, субсидій, пільгових позик і гарантованих кредитів, запровадження дослідних податкових кредитів, застосування податкових пільг, механізмів прискореної амортизації основного капіталу. Важливу роль також відіграють патентна, зовнішньоторговельна та антимонопольна політика.

Інституційні інструменти орієнтовані на формування ефективної інноваційної інфраструктури. Це створення сприятливого інституційно-правового середовища, регулювання співвідношення попиту і пропозиції на інновації, формування дієздатних суб'єктів інноваційного процесу та мережі організацій, що забезпечують їхню діяльність.

До інших інструментів належать удосконалення законодавства у сфері авторського права та патентних відносин, запровадження систем сертифікації та стандартизації, які стимулюють споживання інноваційної продукції, розвиток системи освіти, професійної підготовки та безперервного навчання. Важливим є також створення державної інформаційної інфраструктури, розширення доступу до інформаційних ресурсів і надання державних замовлень підприємствам як механізму підтримки інноваційної активності [2, с. 123-124].

Прийняття у 2004 році Закону України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» запровадило механізми цінового регулювання стратегічних видів аграрної продукції через встановлення мінімальних закупівельних цін [3]. Згодом було створено Аграрний фонд, покликаний здійснювати державні інтервенції на ринку. Проте обмежені фінансові ресурси, недостатня прозорість діяльності та відсутність чіткої орієнтації на малі та середні підприємства істотно знизили ефективність цих інструментів саме для молодих підприємців.

Одним із потенційних механізмів підтримки молодіжних аграрних стартапів могло б стати аграрне страхування, з огляду на високий рівень ризикованості сільськогосподарського виробництва, що залежить не лише від економічних чинників, а й від кліматичних умов [4, с. 111-114]. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» 2012 року [5] був спрямований на захист майнових інтересів товаровиробників, однак і він не передбачив спеціальних стимулів для малого та середнього бізнесу, зокрема молодіжних стартапів. У результаті механізм державної підтримки залишився загальним і не врахував специфіки малих інноваційних суб'єктів.

Важливого значення для розвитку молодіжних стартапів набувають правові форми взаємодії між державою, органами місцевого самоврядування та бізнесом. До таких форм належать державно-приватне партнерство, участь у кластерах і технопарках, співпраця з громадами щодо розвитку соціальної інфраструктури, а також доступ до публічних закупівель. Водночас чинне законодавство у сфері державно-приватного партнерства не забезпечує преференцій для МСП, не розмежовує умови участі малих і великих підприємств та не враховує їх обмежені фінансові можливості. Це ускладнює залучення молодіжних стартапів до реалізації масштабних проєктів у сфері агропромислового комплексу.

Світовий досвід свідчить про доцільність установа квот або мінімальної частки державних контрактів для малих підприємств, а також про необхідність спрощення процедур закупівель, поділу контрактів на лоти та зменшення адміністративних вимог. Упровадження подібних механізмів в Україні могло б суттєво посилити участь молодіжних аграрних стартапів у публічних закупівлях і проєктах державно-приватного партнерства [4, с. 114-120].

Отже, агропромисловий комплекс України є стратегічною галуззю економіки, розвиток якої потребує ефективної інноваційної екосистеми та вдосконаленого державного регулювання. Наявні механізми підтримки недостатньо орієнтовані на малі та середні підприємства, зокрема молодіжні стартапи. Тому необхідне запровадження спеціальних господарсько-правових інструментів і спрощення доступу МСП до фінансування та партнерських проєктів.

Список використаних джерел

1. Маслак І. О. Інституціоналізація інноваційних екосистем у агропромисловому комплексі України. Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) = Bulletin of the National Technical University "KhPI" (economic sciences): зб. наук. пр. Харків : НТУ "ХПІ", 2025. № 1. С. 111-117.
2. Радченко О. Д., Ткач Л. Л., Дендебера О. П. Державне регулювання та підтримка аграрних інновацій в Україні. Економіка АПК. 2020. № 11. С. 119-136.

3. Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку : Закон України від 24 черв. 2004 р. № 1877-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. Ст. 527.

4. Коритін Д. С. Правове регулювання господарської діяльності малих та середніх підприємств: монографія / Д. С. Коритін; Нац. акад. прав. наук України ; НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 240 с.

5. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Закон України від 9 лют. 2012 р. № 4391-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 41. Ст. 491.

Abstract: *The paper examines the role of Ukraine's agro-industrial complex in the context of contemporary challenges and analyses the mechanisms of state regulation of innovation activity. Particular attention is paid to institutional, financial and legal support instruments, as well as to the problems of involving small and medium-sized enterprises in innovation processes. The need to improve economic and legal mechanisms for supporting youth start-ups in the agro-industrial complex is substantiated.*

Keywords: *technology, politics, economy, regulation, innovation.*

Науковий керівник:

Прогонюк Л.Ю.,

*доцент кафедри публічного управління
та адміністрування і міжнародної
економіки,*

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 631.1:34

Правове регулювання діяльності молодіжних фермерських господарств у системі АПК

Колісніченко Аліна,

здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *У тезах розглянуто особливості правового регулювання молодіжних фермерських господарств у контексті агропромислового комплексу України. Проведено аналіз нормативно-правової бази, що регламентує правовий статус таких господарств, а також умови їх створення та подальшого функціонування. Окреслено значущість державної підтримки, пільгового кредитування та грантових ініціатив для стимулювання розвитку молодіжного фермерства. Особлива увага приділяється викликам правового забезпечення*